

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat)

Bürogyeim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 432 Lei.

Fél évre 216 Lei.

Negyed évre 108 Lei.

Havonta 36 Lei.

Hirdetések díjazás szerint
vételnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Gazdasági reformok

Románia gazdasági életében biztató jelenségek mutatkoznak. A legutóbbi minisztertanácsok egyikén Bratianu Vintila pénzügyminiszter bemutatta azt a tervezetet, amelynek alapján Románia gazdasági életét normális mederbe szeretné terelni. El kell ismerni, hogy ebben a tervezetben sok ötletes és friss momentum vár melőbbi megvalósításra. Románia belső strukturájában, főleg két irányban lehet fontos gazdasági javításokat eszközölni. Az egyik irány, amelyről e helyen már sok szó esett, az ország földben rejlő kincseinek kiaknázása lesz. Mindenütt tudják Európában, hogy gazdag, fölbecsülhetetlen értékek hevernek ezen a területen. Még máig is parlagon olyan erőforrásaként egy gazdasági rekonstrukciónak, amellyel nemcsak belső konszolidációnk, de pénzünk külföldi értékelése is véglegesen megjavulhat. A másik irány, amelyről e helyen szintén több ízben beszéltünk, a közhivatalok modern alapon való újjászervezése. Minden gazdasági reform, ha akármilyen lényegtelennél detail is, csak akkor valósítható meg, ha modern hivatalaink vannak.

A pénzügyminiszter tervezete szerint ennek az újjászervezésnek 1924. január elsején már be kell fejeződnie, mert az új gazdasági reform csak ezzel a beszervezettséggel hajtható végre. Bratianu Vintila kijelentette, hogy a legelső feladat az állam tulajdonában levő ipari és kereskedelmi vállalatok termelő képességének a maximumig való fejlesztése. Ezzel kapcsolatosan fejtette ki a pénzügyminiszter azt, hogy az állam kincseinek, a petroleumforrásoknak, a bányáknak, a kőbányáknak, a vízeséseknek és a földgázforrásoknak kiaknázását végre a legerélyesebb formában kell megkezdeni. Szorosan összefügg a kérdéssel a vasipari termékek gyorsított előállítására és erre a célra a pénzügyminiszterium a hunyadmegyei és resicai vasüzemek rendelkezésére jelentékeny összegeket óhajt folyósítani.

Az eddigi gazdasági rendszernek sarkalatos hibája volt az erdőüzemek eddigi kiaknázási politikája. Bürokratikus és nehézkes volt ez a rendszer, amelyet a kereskedői élelmességnek kell felváltania. Az így meggyorsított fakitermelés kisegíti majd a községi és városi szükségleteket és ha ez sem elég, be kell erdősíteni az eddig elhanyagolt területeket is. Bratianu Vintila előterjesztése szerint a helyesen megalapozott erdőkitermelési politika az államkasszát évente legalább 100 millió arany lejjel szaporítja. Ezt a gyorsított és a maximumig fejlesztett termelési politikát

kell terjeszteni az összes állami mezőgazdasági üzemekre és ugyanilyen jelentékeny jövedelemnek kell befolytania az állami halászatokból, valamint a gyufából, a dohányból, a sóból és a két állami sertéshizlalda háztartásából is, amelyeket hűtőkkel kell felfrissíteni. Mindezeket a kormány a töke előteremtésére a következő módon akarja megszerezni: I. Államkölcsönrel, amelyet az állami vállalatok jövedelméből biztosít. II. a nemzeti magántöke hozzájárulásával.

A jövedelmi többletet az állam elsősorban vasutainak ellátására és a vasutvonalak államosítására fordítaná, de a pénzügyminiszter tervezete szerint jelentékeny támogatásban kell részesíteni általában az ország tanügyét és főleg az ipari szakoktatást, a mely Románia gazdasági életének képzett iparosokat és komoly kereskedőket ad.

Ezeknek a nagyvárnyu terveknél végrehajtásánál a kormány hosszú idegenkedés után végre a külföldi tőkét is igénybe óhajtja venni. Nincs okunk kételkedni abban, hogy ez a töke, amely régóta érdeklődik az állam termelési kincseinek kihasználása iránt, szigorú ellenőrzés mellett szívesen lendítene a gazdasági reformok kissé lassan forgó kerékén. Bratianu Vintila optimista gazdasági reformtervezetéhez talán annak a magyar politikusnak szavait illeszthetnők, aki ezeket mondotta egy emlékezetes beszédében: „Szeretnék annyi energiát látni a kivitelben, mint a megajánlásban.”

Hasisevők között a temesvári éjszakában.

(Az Aradi Közlöny munkatársától.) Temesvár: kamaszkorban levő nagy város. Érdekes, tehetséges, sokat ígérő kamasz; sok szemfigyeli fejlődését, növekedését: vajjon mivé válik ez a város, amelynek városrészei oly szerteelnyúl nyújtóznak el a Bega partján, mint valami kamasz hosszú végtagjai. És ez ígéretteljes kamasz magán viseli a pubertás korának rossz tulajdonságait is; a benne forró erőket még nem tudja megmagyarázni és tiltott utakra téved...

A pályaudvartól a színházig húzódozó hosszú halváron szerelmes ragyogással kigyulnak az ivlámpák és megindul a tipikus temesvári éjjeli kávéház-terasz-élet. — Jól megvacsorázott nagykereskedők és bankosok fogyasztják itt el az obligát „szelet fagyalt“-ot. A cigányzene lecsépejt simmiket

Radoszlavov visszatér Bulgáriába.

(Folyik az ország talpraállítása. — Sztambulijiszky prágai követe nem akar távozni.)

Szófiából táviratozzák: Calvov bolgár külügyminiszter egy hírlap író előtt kijelentette, hogy a bolgár kormány békés szándéku és minden törekvése az ország talpraállítására és a belső rend megszilárdítására irányul. A bolgár kormány örömmel fogadja Románia és Lengyelország barátságos magatartását. A belső reform munka nagy erővel folyik és négy héten belül mindenütt eltüntetik a régi rendszert nyomait. Turlakovot, Manolovot és Tomovot a volt Sztambulijiszky-kormány tagjait letartóztatták, s így most a Sztambulijiszky-kabinet valamennyi tagja őrizetben van.

Prágából táviratozzák: A Pravo Lidu jelentése szerint Daskalov Rajko a Sztambulijiszky kormány prágai követe nem akarja elhagyni állását. A bolgár kormány dr. Mihalcsov egyetemi tanár személyében új prágai követet nevezett ki, akinek azonban a követ exterritorialitása miatt nincs hatalma ahhoz, hogy Daskalovot lemondásra kényszerítse. Különben is a csehszlovák kormány hivatalosan még nem ismerte el az új bolgár kormányt, ami valószínűleg csak akkor következik be, ha lefolytak Bulgáriában az új választások. A Sztambulijiszky-kormány volt minisztere, Obov, aki a forradalom kitörésének napján Szilisztriánál román területre menekült, tegnap megérkezett Prágába. A csehszlo-

vák határon föltartóztatták ugyan, de közbenjárásra megengedték neki, hogy Csehszlovákia területére lépjen.

Grázból táviratozzák: A Tagespostnak jelentik Szófiából, hogy a Cankov-kormány Radoszlavov háborús Kormányának valamennyi miniszterének amnesztiát adott. Minden pillanatban várják, hogy Radoszlavov visszatér Szófiába.

Bucurestiből táviratozzák: A Dimineata szófiail tudósítója szerint Bulgáriában legalább 500.000 ember áll fegyverben.

Prágából táviratozzák: A csehszlovák kormány jegyzékben értesítette a bolgár kormányt, hogy a bolgár kérdésben elfoglalt álláspontja mindenben egyezik a jugoszláv kormány álláspontjával. Az új bolgár kormány elismerésének kérdésében pedig a kisantant egyöntetűen fog határozni.

Bucurestiből táviratozzák: Zág-rábi lapok szerint Nincstics külügyminiszter a pártvezérek gyűlésén nyilatkozott a demars átadására vonatkozólag. Szerinte a Bulgáriában uralkodó zavaros állapot volt egyedül oka annak, hogy a demarsot elküldték. A kisantant kebelében különféle nézetek alakultak ki a bulgáriai forradalomról. Románia és Görögország szívesen fogadták a forradalmat, mivel annak

csak esti tizenegy óráig tart. Ki hinné, hogy az éjszaka sötétsége alatt, csak most, éjjel tájban kezdődik az igazi éjjeli élet Temesvárott. A Lloyd-soron már álomba merültek a kávéházak, csak néhány ösböhm vitatkozik valamelyik sarkon. De az utolsó cigaretta után ők is nekivágnak, hogy nyugalmas ágyukban magukra huzzák a paplant.

Minden csendes. Egy rendőr nagyot ásít és tüzet ad a hazafelé baktató nagybögösnek, aki a hátán cipeli az ormótlan nagy hangszeret. Valami csufiya nagy állathoz hasonlít leginkább. Aztán elbucsuzik a rendőrtől, görnyedt alakja belemulik a sötétségbe és csak égő szivarjának parazsa világit, mint egy vörös szem.

— Semmi! Ez hát a Temesvári éjszaka? — mondom magamban és kezem már a szálló csengőjét keresi. De valaki kedélyesen a vállamra üt:

— No! Csak nem fekszik le ilyen korán? Hiszen ma is még

éjjel. A ne mondja, hogy nincs mit csinálni. Tartson velem. Még írni valója is akad.

Ösmerősöm, aki a temesvári művész társaságnak közkedvelt barátja, halkán fittyentett. Néhány szó a bérkocsissal, halkán, sugva, meg sem is értem. Aztán rajta, neki indulunk a temesvári éjszakának. Mintegy tíz percnyit kocsiút után egy fákkal, bokrokkal körülvett villaszerű épület előtt áll meg velünk a kocsi. Kisérom és Kalauzom zajtalanul kinyitja a rácsos kaput.

— Jöjjön! Gyorsan! És Kapaszkodjék a karomba, mert nem gyújthatok villanyt a lépcsőházban. Ne gyújtson gyufát.

Széles, modern lépcsőkön mehettünk föl, mert kényelmes járás esett rajtuk. Nemsokára még ajtó nyílik előttünk. Vakító villanyfényben fürdő előszoba. Kalapjainkat letesszük és látom, hogy a fogásokon már hat-hét kalap függ és egynéhány felöltő.

— Néhány percig várni kell,

monarchikus céljai voltak. Csehszlovákia és Jugoszlávia azonban idegenkedéssel fogadták a forradalmat.

Aporosz belügyminiszter leleplezései

(Kik árulták el a kivégzett Schlagettert?
— Német nemzeti pártiak hazaárulása.)

Berlinből táviratozzák: A porosz országgyűlés tegnapi ülésén Severing porosz belügyminiszter nagy politikai beszédet mondott, amelyben kitért a franciák által kivégzett Schlagetter ügyére is. A miniszter mindenképp védekezett a német nemzetipárti sajtó ama vádjá ellen, hogy Schlagettert az ellene kiadott köröző levél alapján közvetve ő juttatta a franciák kezére. A miniszter aktákkal bebiztosította, hogy egy polgármester adta ki Schlagetter ellen a körözőlevelet francia parancsra. A körözőlevél olvashatatlan nevet tartalmazott, amelyből senki sem követ kezdetetett volna a Schlagetter névre. A letartóztatás nem is a körözőlevél alapján történt. Schlagetter áruló inkább Schneider és Götz nevű emberek voltak, akik Rossbach hívei. (Nagy nyugtalanság az egész Házban. A képviselők a német nemzetipártiak felé kiáltják: — Ezek az önök emberei! A német nemzetiek között szintén nagy az izgalom.) A miniszter ezután felolvasta a hivatalos jegyzőkönyveket Schneider és Götz kihallgatásáról. Nem vallották be ugyan, hogy ők jelentették fel Schlagettert, de annyit beismertek, hogy Essenben a franciák javára kémkedtek.

— A német rendőrség, mondta Severing, nem árulta el Schlagettert, sőt ellenkezőleg letartóztatta Schlagettert árulóit. Ezt az áruló Schneidert jelölték ki, hogy engem is megöljön. Megbizójának azonban azt jelentette, hogy lehetetlen engem meggyilkolni, mert a rendőrség ugyancsak jól bír. (Nagy nyugtalanság az egész Házban. A német nemzetiek részéről

dalmat. Bizonyosnak látszik, hogy Olaszország keze működött közre a bolgár forradalom előidézésében.

Ilyen kiáltások hangzanak: — Ezek gazemberek.)

Severing: Bizonyára gazemberek, ebben egyetértek önökkel. De ezeket a gazembereket megvédi és az önök sajtója minden alkalommal védelmébe vette ezt a csöcselékét. (A német nemzetiek viharosan ellentmondanak. A Ház többi része helyesel.)

A miniszter ezután folytatta leleplezéseit és felolvasta ama német nemzetipártiak neveit, akik a Ruhr vidéken szintén hazaárulást követtek el. Többek között megemlítette Hauernstein német nemzetit, aki a francia kémosztály szolgálatában állott, s akit ugyancsak hazaárulás miatt tartóztattak le. Mély benyomást tett a miniszter ama kijelentése, hogy Rossbach utasítására kémkedés történt a franciák javára. A kormányelnöknek névtelenül elküldték a német birodalom színeit viselő koszoru szalagját, amelyet Schlagetter sírjára kellett volna helyezni. A szalag helyén irás volt, amelyen ez állott: „Átvétele megtagadva. A szalagot nemsokára használni lehet a német-zsidó köztársaság remélhetőleg hamar bekövetkező temetésén. Tisztelettel az ünnepi bizottság.”

— Numerus clausus Lengyelországban. Varsóból táviratozzák: A parlament iskolaügyi bizottsága tizenhat szavazattal három ellenében elfogadta a numerus claususra vonatkozó törvénytervezetet. A törvény nemcsak a zsidókra, hanem a németekre, ukránokra és az oroszokra is vonatkozik.

Az új Rasputin.

(A vétkezés vallási szektája Beszarában.)

Kisenevből írják, hogy Orhei törvényhatóságban, Peatra községben titokzatos felekezet létezésére jött rá a hatóság, amely az ártatlanok szektájának nevezi magát és amely voltaképpen Oroszországban van elterjedve, Rasputin volt tanítványa, Inoncet alapított.

Fő hitelve az engesztelődés. — Hogy, azonban az engesztelődés lehetséges lehessen, előbb vétkezni kell. Tehát a vétkezés hozzákapcsolódik a szekta vallásos hitéhez és szertartásához. A vétkezésnek pedig magában a családban kell történnie.

A titkos szekta létezése és cselekedetei úgy derültek ki, hogy néhány nappal ezelőtt Peatra községnek mintegy 60 tagja férfiak, nők és gyermekek rátámadtak a pap lakására, majd a kocsmárosra és a csendőrségi lakományára. A támadás okául szolgál, hogy az ottani csendőrös, a pap és a kocsmáros feljelentése következtében nyomozatot indított meg titokzatos felekezet kiderítésére. A lakosság támadása a járási székhelyen levő csendőrszázados vezetése alatt a csendőrségi szakasz beavatkozását vonta maga után; ezt pedig a szekta nagy papjának, az arkangyalnak a letartóztatása és az imahely felderítése követte.

Az imaház, voltaképpen Aphrodite temploma, nagy kiterjedésű földalatti barlang, amelyhez az arkangyal suszterének pincéjéből tolvamenő rejtett folyosó vezet. Ez a suszter a pápájuk. — A barlang egyik végében oltár van felállítva;

oldalaiba pedig összesen tizenhat fülke van jól kipárnázva és diszitve, amelyekben balga hitük szerint, Isten parancsait teljesítik, az az vétkeznek. Az oltár mellett szekrényt találtak véres ruhákkal. Ez azt a gyanút keltette, hogy bűncselekmények is mentek végbe; tovább kutattak tehát és tényleg két nő és egy férfi hullát találtak a barlangban eltemetve. A suszter kemencéjében is vérfollos misemondó öltönyöket fedeztek fel, valamint palackokat cukros vízzel kevert vérrel telve.

A szent suszter adta meg a felvilágosítást a bűnjelre nézve. A hullák azoknak a tanoncoknak a földi maradványai, akik hitüket életükkel pecsételték meg és akik önként ereklyékké akartak válni. A palackban levő cukros vízzel oldott vér, magának a suszternek a vére, amelyet Krisztus nevében hiveivel itat meg.

Peatra községben 250 tagja van a szektának, köztük 8—12 éves, főképp leánygyermek is. Szomorú megállapítás, hogy a leánykák legnagyobb része elvesztette ártatlanságát. Venerikus betegeket is találtak köztük, a betegséget pedig vérrokonaitól kapták. Mindegy hetven tagját tartóztatták le a borzalmas bűnt követő, eltévelyedett emberekből.

Tűzoltóverseny Arad megyében

(Sport-ünnepély Borosjenőn.)

A háború előtti időkben ország szerinte nagy népiünnepélyek mellett rendezték évenként a községi önkéntes tűzoltóegyesületek között szokásos versenyeket. A békeével elmúlt ötá nem rendezték hasonló ünnepségeket és mint most értesülünk, az ineni (borosjenői) önkéntes tűzoltóegylet lépett ismét a kezdeményezés terére és önkéntes tűzoltóversenyt hirdetett meg. A borosjenői tűzoltóság már békeben is az egész országnak egyik legszervezettebb tűzoltósága volt. A háború alatt szétszéledtek a tagok és általában legyengült az egyesületi élet, az önkéntes tűzoltóegyesületek szervezeteiben általános volt az ellanyhulás. A háború után Suciu Traján járási főszolgabíró került a borosjenői önkéntes tűzoltók élére, aki rendszeres munkával és kivételes agilitással visszaállította az ottani tűzoltóság békebeli színvonalát. Egy ma érkezett meghívó már közli, hogy július 15-én vándordíjjal egybekötött gyorsasági versenyt rendez a borosjenői önkéntes tűzoltóegyesület.

A tűzoltóversenyeket régi szokás szerint az egész környék lakossága felkeresi. A verseny rendezőse a közönség bőséges szórakoztatásáról gondoskodott. A tűzoltóversennyel kapcsolatosan a Borosjenői Viktória sportklub foot ballmérkőzést és atlétikai versenyt tart és az ünnepélyt táncmulatság követi. A Pankotai Sportklub mérkőzik majd a borosjenői csapattal és az atlétikai versenyen szereplő számok: 100, 200 és 400 méteres síkfutás, magasugrás, súlydobás, stafétafutás, görög-római birkózóverseny, ritka sportélvezetet nyújt

mondja ösmerősöm és eltűnik egy függönnyel eltakart ajtó mögött, mondja és tényleg, alig pár pillanat múltán visszatér értem. Nem kell senkinek bemutatkoznia, itt mindenki ismeri a másikat. Tegyen úgy, mintha régi ismerősei volnának az urak.

A szoba közepén, az alacsony mennyezetről egy színes selymekbe burkolt lámpa lóg. Sejtelmes fénye nehezen vánszorog el a szoba árnyakkal telt rejtelmes sarkáig. Egy kusza fénysugár mégis lopva odasiklik a fekete testü zongorához és mint valami hangtalan futam, végiglejt a klaviatura fogsorán. A szemközti falról torz mosollyal egy nagy maszki vigyorog reám, néhány félnék lépést teszek előre, lábom megbotlik valami puha tárgyban. Testem meginog, érzem, le kell ülnöm. — De milyen kellemes ülés esik ezen a puha, nagy párnán. Most már jobban körülnézek, talán megismerem valakit a homályban mozgó alakok közül?

Mellettem valaki megmozdul a földön, ajkáról halk sóhaj gyön-

győzik fel és egy távoli korveten valaki harsányan felkacag: Hasis!

Csak most veszem észre, hogy szerteszét a szobában hét-nyolc ember hever a padlón. A közepén egy alak megmozdul és lassan, vontatottan beszélni kezd, mint egy műezzin a mecsét tornyán. Verset szaval. Csudásan buja csendű rimeket susog szája. Hangja olyan ismerős... De csend, a zongora magától megszólal, merész akordok repülnek fel testéből és csak most látom, hogy a titokzatos zongorás, aki halk finom improvizációval kíséri a költőt, egy ismert komponista.

— Gyönyörű! Sugja ismeretlen szomszédom és felém tartja cigarettá tárcáját. Rágyujtok és a gyufa pillanatnyi fellobbanó fényénél megismerem: szomszédom a Bántóság egyik legismertebb bankjának igazgatója. Cigaretájának furcsa, cseresnyés ize van. De azért izlik. Kóvárgó bódulat ül meg agyamat, mintha lenge fátyolokat lebegtetnének órák hosszat szemem előtt. A lámpa fénylő ponttá zsugorodik össze, aztán mint valami

vágató mozdony lámpása, megmozdul felém, félelmetesen közeledik felém. Mellemre szorongó érzés telepszik. Mi az? Nem tudok felkelni! A párnából émelyítő parfüm-szag száll. Royal Fougère? De nem is érzem. Likört kínálnak. Nem is tudok válaszolni. Nesztelen átlépnek rajtam. A fintoros szobor monokliján fénycsillan. Hiszen ez élő ember. Beszél, beszél. Kacagnom kell. Őt is ismerem. Hogy kerül ide? Hiszen valahol Erdélyben lapot szerkeszt. Milyen szellemes. Harsogó kacagás gurgulázik a torkokból. Nem bírom tovább. Ne táncoljanak azok a lányok, de nem hisz... semmi...

A bérkocsi egyhanguan zörög. Fejem ide-oda billen. Temesvár ébred. Gyárkérmények tutulnak bele a friss, nyári kékségű reggelbe. Egy vörös csik sietve menekül az ég aljáról és tornyok sziluettje verekszik a derengő szürkülettel. — Megállunk a szálló előtt. Fejem irtóztatón fáj. Szájamban keserű íz gyűl össze. Hasis!

Bántóság György.

az ünnepség vendégeinek. A sport-ünnepélyt a Solymosy-bárók hatalmas borosjenői angol parkjában tartják.

Czernint elejtették.

(Pártja nem jelöli az új választásokon.)

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) Értésülésünk szerint a polgári demokrata-párt elhatározta, hogy az októberi választások alkalmával Czernin Ottokár grófot nem veszi fel listájába. Így azután máris bizonyos az, hogy a volt monarchia volt külügyminisztere nem lesz tagja az új osztrák nemzetgyűlésnek. A keresztényszocialista-párt ugyanis szintén nem mutat hajlandóságot arra, hogy Czernint mandátumhoz segítse. A polgári demokrata-párt lista-vezére Czernin helyet valószínűleg Adalbert Stehrnberg gróf lesz. Stehrnberg gróf már benyújtotta honosítási kérvényét és valószínű az, hogy az osztrák belügyminiszterium el fogja ismerni bécsi állampolgárságát.

Saját becsületének orvosa.

(Szabadságban a debreceni családi dráma hőse.)

Debrecenből táviratozzák: Jelentettük, hogy Debrecenben Hamza György volt huszárkapitány lelőtte felesége csábítóját, Horváth Géza tüzérkapitányt. Hamzát még tegnap őrizetbe vette a rendőrség és ma kísérték át a törvényszékhez. Hamza György már nyugodtan, teljesen beismerő vallomást tett. Hivatkozott feldúlt lelkiállapota és elmondotta, hogy emlékezete szerint a kezébe lévő somfabottal négy ízben ütötte fejbe Horváth tüzérkapitányt. Ekkor elfogta az indulat, kiszaladt a szomszéd szobába revolverért, hogy feleségével is végezzen, azonban az aszszony közben elmenekült, mire két lövést tett Horváthra. A boncolásnál megállapították, hogy mindkét lövés feltétlenül halálos volt. Hamza elmondotta még kihallgatásakor, hogy feleségére is rálőtt volna, ha el nem menekül előle. Kihallgatása után a vizsgálóbíró letartóztatta, ami ellen Hamza felebbezést jelentett be. Ma reggel Debrecenbe érkezett Hamza György édesatyja, a szegedi ítéletábla elnöke, aki egy millió koronát ajánlott fel övédekül, ha fiát szabadságra helyezik. Az Angol Magyar Bank is, amelynek Hamza György képviselője volt, minden összeg erejéig hajlandó jót állani érte. A vádtanács, mivel a kapitány szökésétől tartani nem kell, elrendelte szabadsághelyezését. Hamza atyja kíséretében már el is hagyta a törvényszéki fogházat. Az agyonlőtt Horváth Géza kapitány temetése a legegyszerűbb szertartással történt meg.

Alaptalan támadások Bosnyák Zoltán ellen.

(Rózsa S. Lajos és Bosnyák Zoltán barátsága. — „Sok mindent nem tudok elfelejteni.“ Az elüldözött magyar művész Amerikába hívta Sándor Erzsit.)

Bosnyák Zoltánról, az Aradon vendégszerepelő Sándor Erzsit kamaranékesnő férjéről a nagyváradi lapok a művésznőről írott kritikájukban azt állították, hogy ő volt egyik okozója Rózsa S. Lajos, budapesti Operaház baritonistája Budapestről való kiüldözésének. Akik ismerik Bosnyák Zoltánt, puritán és demokratikus gondolkodását, igazságszeretét, azok természetesen egy pillanatig sem hittek el ezt a képtelen vádat. Most, hogy Sándor Erzsit és Bosnyák Zoltán Aradon tartózkodnak, kétszeresen is aktuális, hogy foglalkozunk ezzel az ügyvel, amelyről a leghitelesebb információkat kaptuk. Bosnyák Zoltán és Rózsa S. Lajos között a lehető legbensőbb barátság volt. Amikor egy sajnálatos incidens után Rózsa megvált a budapesti Operától és Északamerikába szerződött, akkor sem szűnt meg közöttük a baráti érintkezés. Bosnyák minden héten kapott Rózsától levelet. — Rózsa az amerikai angolnyelvű színházi lapoknak adott intervjúiban Sándor Erzsitől is hosszabban nyilatkozott és őt az összes ma élő koloraturénekesnők fölé helyezte. Ugyancsak Rózsa volt az, aki tárgyalásokat közvetített Gatti Casazza, a newyorki Metropolitan Opera igazgatója és Sándor Erzsit között. A tárgyalások ugyan Rózsa halálával megszakadtak, de most Bécsben folytatódni fognak, ahová a napokban érkezik meg az amerikai operadirektor és Bosnyákkal ismét felveszi a tárgyalás fonálát. Rózsa S. Lajos legutoljára Dippel András operatársulatával volt amerikai körúton és itt is halt meg. — Rózsa Dippel részéről is közvetlenül halála előtt igen kedvező ajánlatot tett Sándor Erzsitnek, aki nem tehetett eleget a meghívásnak, mert akkor szerződés kötötte a budapesti Operához. Az amerikai törvények pedig nem engednek partra szállani olyan művészt, aki európai kötelezettségeinek eleget nem tett. Ezzel szemben Bosnyák Zoltán volt az, aki Rózsa visszajövetelének módjaitól tárgyalt Budapesten. Mindezeket megerősítheti Rózsa nővére, Kovácsné, a budapesti Kovács-kávéház tulajdonosnője is, akivel Rózsa ügyében állandó összeköttetésben állott Bosnyák. Ő volt ugyancsak az, aki annak idején a temesvári színház kis operanékesére, Rózsa sára terelte a figyelmet és bejuttatta a budapesti Operához, ahol azután nagy sikerei is lettek. — Emberileg el nem képzelhető, hogy az a Bosnyák Zoltán, akit ennyi baráti érzés kötött Rózsaéhoz,

egyetlen lépést is tett volna Rózsa ellen. Rózsa Amerikából, kevéssel halála előtt levelet írt Bosnyáknak, amelyben arról az esetről emlékezik meg, amelyen Sándor Erzsitvel először énekelt a Rigollettóban: „...sok mindent nem tudok elfelejteni és azt a csodálatosan forró estét sem soha, cikkekben gazdag művészi életemnek azt az óráját, amikor először énekeltünk együtt Erzsitvel a Rigollettóban.“

Azt, hogy éppen Bosnyák Zoltánt vádolják Rózsa kiüldözésével, többek között Bosnyák antiszemitaságával is indokolják. Jellemző az antiszemitának megtett Bosnyákra, hogy ő, aki a régi magyar nemes felsőpataki Bosnyák-családból származik, az előnevét sohasem viselte. Ő volt az, aki ellen a budapesti szélső jobboldali lapok sajtóhadjáratot indítottak, mert mint belügyi államtitkár a régi Magyarország több városának állami gyermekmenhelyére zsidóvallású főorvosokat nevezett ki. Így Szana Sándort a budapesti élére, Edlmann Menyhértet Nagyváradra, Schossbergert Temesvárra és dr. Kardos Gézát Aradra. Volt budapesti lap, amely azt írta, hogy jó lesz vigyázni és Bosnyák Zoltánt nem összetéveszteni azokkal a régi magyar Bosnyákokkal, akikkel a magyar történelem lapjain gyakran találkozhatni. Az egyik lap különben még azt is megállapította, hogy Bosnyákokat ez előtt Blaunak hívták. Még sokan emlékeznek Bosnyák Zoltán Aradon is bemutatott és nagy sikert aratott szindarabjára, a „Sursum cordára“, amelyben valósággal propagálta a zsidó-keresztény házasságot. A valóságban így fest az antiszemita Bosnyák Zoltán, akitnek feleségét, a világnak ma egyik legnagyobb koloraturénekesnőjét az egyik váradi lap állítása szerint a váradi közönség lábhoz tett fegyverrel fogadta.

Nyílt bocsánatkérés.

(A bécsi legitimisták megsértették Zitát.)

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) A fekete-sárga legitimisták pártja nevében Wolff ezredes pártelnök néhány hónap előtt levelet intézett Zitához és szokatlanul erélyes hangon figyelmeztette őt arra, hogy vonja ki magát a régi kamarilla befolyása alól. A fekete-sárga legitimisták levele szokatlanul erős hangon volt megírva, úgy hogy Zita a levél tartalma és hangja miatt bécsi párthiveire megneheztelt. — Az osztrák legitimistákat még vé-

laszra se méltatta, úgy hogy ezek nem tudták mit csinálni. Most Wolff ezredes pártjának hivatalos lapjában, a „Staatswehr“-ben az első oldal élen nyilatkozatot közöl, amelyben kijelenti, hogy nem akarták az excsászárnét megsérteni, az ő lojalitásukhoz szó sem férhet, ezért a levél tartalmáért nyilvánosan kér bocsánatot és csak azt szögezi le, hogy a fekete-sárga legitimisták csak mint a legalázatosabb alattvalók fordultak a kiskorú Ottó anyjához. A nyilvános bocsánat kérés bécsi politikai körökben érthető feltűnést keltett.

A szófiái államcsiny.

(Hogy foglalták el a szobranjét?)

Szófiából érdekes részleteket jelentenek arról, hogyan foglalták el a forradalom emberei a bolgár parlamentet. Junius nyolcadikán a szobranjében az új alkotmányt tárgyalják és a tárgyalás során heves jelenetek játszódtak le. A kormány nem tudott megegyezni az ellenzékkel és ezért az ülés folytatását estére halasztották, amikor már a Kormánypárt tagjai túlnyomó többségben voltak jelen az ülésen. A tárgyalások ideje alatt megjelent Boris királynál Noikoff vezérkari ezredes és elmondotta neki, hogy az új alkotmány számára a helyzetet farhathatlanná teszi, ezért azonnal írja alá a Sztambuljiszky-kormány felmentésére vonatkozó okmányt és nevezze ki azonnal az új kormányt, amelynek névsorát mindiárt be is mutatta. A király látván, hogy az új kormány csupa kitűnő és kipróbált politikusból áll, az okmányt azonnal aláírta a régi kormány felmentését kimondó határozattal együtt. Noikoff ezután átment a királyi testőrséghez és feltette a kérdést, hogy milyen párt hoz tarfoznak? Itt kijelentették neki, hogy a király és a haza pártjához. Erre az ezredes a testőrséget három részre osztotta. Egy husz emberből álló csapat a királyi palota mellett maradt, a másik két csoport pedig a szobranje épülete felé indult el, ő maga pedig husz tiszttel külön uton igyekezett a szobranjehoz. Amikor Noikoff társaival a szobranje elé ért, a szobranje mögött elhelyezett lovastestőrség nagy zajt csapott, mire a képviselőházi őrség, a rendőrség kirendelt emberei és a kormányőrség kirohantak, amelyeket azután lefegyvereztek. Ezalatt Noikoff is behatolt kis csapatával a képviselőházba. Az ülésteremben fegyvereiket a jelenlévőkre szegezve az ezredes felszólította a kormányváltó tagjait, hogy írják alá lemondásukat. A miniszterek nem mertek ellenkezni és aláírták az eléjük tett okmányt. Ezután úgy a minisztereket, mint a nagyobb szerepet játszott kormánypárti képviselőket letartóztatták és beszállították a katonai fogházba.

— Ki lesz Gömbös utóda? Budapestről táviratozzák: A lapok jelentése szerint Almássy Lászlót választják meg az egységspárt ügyvezető alelnökévé, aki ebben az esetben lemondana nemzetgyűlési alelnökségéről és ezt a helyet Resth Pálnak ajánlja.

Irodalom, művészet

* Az aradi nyári szinkör heti műsora. Pénteken: Lakmé. Sándor Erzsi vendégfelléptével. Szombat: Zsidónó, Kálmán Oszkár és Nirschi Emilia vendégfelléptével. Vasárnap este: Arendás zsidó.

* Grätchen. (Repríz.) Csak felnőtteknek. Ennél fogva zsutott ház. Legközelebb kérjük Csipkerózsikát, szintén csak felnőtteknek, a színház labilis gázsijainak javára. Az előadás vidáman, összevágóan pereg. A címszerepben Gergely Gizi ismét excellál. Ez a hölgy csupa biztonság és rutin. Az az impresszióm, hogy ezt a régi, jó szerepét a színház éppen a művésznő kedvéért ujtotta fel. A repríz sikere az ő nevével forr egybe. Mindjárt Gyarmathyné-Gömöri Emmát kell említeni mellette, akinek ösztönös érzéke minden újabb alkalommal pompás megnyilvánulásokat ad. Jávör Alfréd és Olasz emelkedtek ki még az összejátekából, amihhez ambícióval illeszkedtek Kálmán Sári, Tökés Anny, Vannay Lonci és a többiek. A közönség nagyszerűen mulatott. A három jóízű felvonáson át senki sem kívánta vissza a gyermekkorát. Grätchenért érdemes felnőttek lenni. (f. t.)

* A Csengettyű-ária a Lakme leg-híresebb koloratur száma. Sándor Erzsi, a színház nagynevű vendégművésznője péntek este brillirozni fog e híres áriával. A többi főszerepeket Kertész Vilmos, Róna Dezső, Várady Margit és Halmos Mici éneklék.

* Nirschi Emilia, Kálmán Oszkár, Fleischer Antal. Még az a meleg és őszinte tüntető ünneplés láza, amelyel a kivételes tehetségű Sándor Erzsit a közönség elhalmozta, el sem mullott, a színház igazgatósága máris a budapesti Operaház kitűnő tagjait szerződtette le két estére. Nirschi Emilia ma a táncművészet világhírű primaballerinája, aki most érkezett Párisból, ahol hatvan este lépett fel óriási sikerrel. Kálmán Oszkár kedvence az aradiaknak. Fleischer Antal, a budapesti Operaház dirigense először van Aradon, de máris nagy népszerűségnek örvend. Mindhármán szombaton este a Zsidónó operában szerepelnek. Az operaestre jegyek a színházi pénzárnál válthatók.

* Sándor Erzsi bucsufellépte. Sándor Erzsi kamaranékesnő, kinek minden egyes aradi fellépte a diadalok, ünneplések és sikerek hatalmas megnyilatkozása volt, hétfőn este bucsuzik el végképen Aradtól. Erre az alkalomra a vendégművésznő Mozart: Szókratész a szerályból című operáját választotta. Mozart-opera egymagában is zenei kulturesemény Aradon, százszorososan az lesz hétfőn este, amikor Sándor Erzsi éneklé Constanzát, aki a világ leghíresebb és elismertebb három Mozart-énekesnői között első helyen áll. Az ünnepi előadás fényét emeli Rácz Imre, a kitűnő basszista, aki mint vendég, újból élvezetet fog nyújtani a közönségnek szereplésével. Kertész Vilmos, aki már óriási sikerrel énekelte Belmonte áriáit, játsza ezúttal is a tenorszerepet. Halmos Mici Blonde szerepében egészíti ki a művészi keretet. Az opera a bemutatól előadás stílusos kiállításában kerül színre.

* Iglói diákok, Arendás zsidó. Vasárnap délután a legbájosabb Farkas Imre darab, az Iglói diákok, este az Arendás zsidó kerül színre. A leg-
jobb előadásnál oly sokan mentek

el a közönség köréből, mert már minden jegy elfogyott, hogy az igazgatóság újból másorra tűzte a kitűnő darabot. Mindkét előadásnak főérdekessége, hogy Barics Gyula, Győző Alfréd és L. Kiss Mariska mint vendégek lépnek fel.

Hogy áll a leu?

Június 21-én fizettek 100 lelért:

Aradon:

2.81 svájci frankot,

7.87 francia frankot,

100 szokott,

4.300 külföldi magyar koronát,

5.000 tényleges magyar koronát,

5.500 belöldi magyar koronát,

55.500 német márkát,

35.500 osztrák koronát.

Párisban 8'12 frankot

Budapestben 4050-4300 koronát

Bécsben 35600 osztrák koronát

Belgrádban 43.— dinárt

Berlinben 76000 márkát.

Londonban 1 font 950 lei.

A mayerlingi tragédia.

(Ki ellenezte Rudolf egyházi temetését. — Ferencz József hiúsította meg Rampolla pápaságát.)

Párisból táviratozzák: A Temps egyik cikkében *Paléologue* volt pétervári francia nagykövet elmondja a mayerlingi tragédia lefolyását, úgy, ahogyan azt Eugénia császárnőtől hallotta, akinek viszont *Erzsébet* királyné 1889-ben Cap Martinban mondotta el. Eszerint 1889 január huszonkilencedikén *Ferencz József* heves szóváltás után becsületszavát vette *Rudolf* trónörökösnek, hogy szakítani fog *Vecsera* Máriával. Aznap este *Rudolf* trónörökösnek Mayerlingben egy vadászvacsera után, amelyen résztvett *Fülöp* koburgi herceg és gróf *Hoyos* is, heves jelenete volt barátnőjével, amelynek során *Rudolf* megmondotta hogy szakítani kell vele. Erre *Vecsera* Mária azt mondotta fejedelmi barátjának, hogy másállapotban van. E kijelentésre elhatározták, hogy mind a ketten megölik magukat. *Rudolf* hosszú levelet írt anyjához, azután előbb a kedvesét ölte meg, majd önmagát.

A volt pétervári francia nagykövet elmondja a továbbiak során mindig Eugénia császárnőre hivatkozva, miként igyekezett a fia halálától mélyen megrendült *Ferencz József* az akkori XIII. *Leo* pápától kieszközölni, hogy fiát ünnepélyesen, egyházi szertartások mellett temethesse el. A pápa *Rampolla* bíborostól kért tanácsot, aki azt ajánlotta, hogy a pápa ne adja meg beleegyezését. Az öngyilkos trónörökös egyházi temetését a pápa csak akkor engedélyezte, amikor *Ferencz József* lemondással fenyegetődött. *Rampolla* bíboros ennek ellenére sem változtatta meg álláspontját. Amikor 13 év múlva *Leo* pápa meghalt, elsősorban *Rampolla* bíborost jelölték utódjául. Az akkor már öreg *Ferencz József*, aki sohasem tudta meghocsájtani *Rampollának* merev magatartását, a krakkói hercegprimás útján a római konklávén *Rampolla* megválasztása ellen vétót emelt és így történt, hogy *Sarto* kardinálist választották meg pápává. Ha a mayerlingi tragédia nem történnik meg, akkor Szent Péter trónján XIII. *Leo* utódja *Rampolla* lett volna.

Az angol politika. (Enyhült a feszültség a Ruhr-kérdésben.)

Párisból táviratozzák: Az Air Nouvelle jó forrásból arról értesül, hogy az angol politikai körök három kormányzati alapelvben állapodtak meg. Az első, hogy semmiféle angol kormány nem járulhat hozzá Poincarének a Ruhr-megszállásra vonatkozó javaslatához. A második, hogyha Poincaré politikája a régi marad, akkor bekövetkezik az angol politika teljesen új orientációja. A harmadik az, hogy *Baldwin* miniszterelnök mostani fáradtságainak meghiusulása esetén újabb próbálkozás német részről egyelőre nem várható és akkor Anglia kényesülni fog az európai piac helyreállításában a saját politikáját folytatni. Az angol politikai erők befolyása teljes aktivitásban van Brüsszelben, hogy Belgiumot mérsékeltre szorítsák.

Berlinből táviratozzák: Általános az a nézet, hogy a Ruhr-kérdésben néhány nap óta beállott feszültség most már némiképp eny-

hebb. Németország pedig mal szorongatott helyzetéből csak akkor szabadulhat meg, ha Anglia szilárd marad. Politikai körökben nagy figyelmet keltett *Hughes* amerikai államtitkárnak az a közlése az angol Kormányhoz, hogy a német fizetőképességet nemzetközi pártatlan szakértőbizottságnak kell megvizsgálnia az amerikai kormányzat véleménye szerint.

Párisból táviratozzák: A Temps értesülése szerint a francia kormány hajlandó tárgyalni a németekkel a passzív ellenállás beszüntetése és a ruhrvidéki közigazgatás engedékeny tétéle árán. A francia Kormány továbbá nyilván sugalmazásra messzemenő pénzügyi követelésekkel is áll elő. A lap azt hangoztatja, hogy a Cuno kormányt felülről kell megbuktatni azoknak, akik segíteni akarnak Németország belső nyomorúságán.

Bulgária bajai.

(A közgazdasági és pénzügyi helyzet.)

(Az Aradi Közlöny szófiai levelezőjétől.) A Neuillyben kötött békeszerződés megakadályozza Bulgária ujjaépítését egy csomó olyan határozattal, amelyeknek a fontossága az első pillanatban nem is tűnik fel. Bulgária agrár-állam, gazdasági strukturája nem olyan komplikált, mint a nyugat- és közép-európai államoké, ezért azt lehetett volna várni, hogy hamarabb gyógyul meg a háboru ütötte sebekből, mint amazok. Az országot azonban ma is komoly pénzügyi és gazdasági krízis sújtja. — Bulgáriát nemcsak Tráciából, vala mint egyetlen tengeri kikötőjétől, Dedeagacstól fosztották meg, hanem ezenkívül 2250 millió aranyfrank hadisarcot vetettek ki reá és kötelezték, hogy jóvátétel címen állatokat, szemet és nyersanyagokat szállítson szomszédai számára. Ilyen körülmények között szinte lehetetlen az ország gazdasági ujjaépítése.

Egy másik súlyos baja Bulgáriának az emigránsok kérdése. Az emigránsok ezreit nemcsak Sztambulijszky terrorja, hanem a közgazdasági állapotok leromlása, a kereseti lehetőségek hiánya kényszerítette külföldre. Bulgária közgazdasági helyzete ugyanis nemcsak a békeszerződés folytán, hanem a kormány teljesen hibás gazdasági politikája miatt romlott le ily nagy mértékben. A Sztambulijszky-kormány adózási politikája megbénította az egész termelést. A kormány mesterséges pénzügyi szűkítést is csinált, úgy hogy a vállalkozók a termelés céljaira kénytelenek voltak uzsora-kamatokon kölcsönt szerezni. Természetesen ez a drágaságot is fokozta, valamint hozzájárult ahhoz is, hogy számos vállalkozó inkább bezárta üzemét, semhogy uzsora-kölcsönt

vegyen fel és ezáltal esetleg egész vagyonát elveszítse. A léva kurzusának állandó ingadozása is igen káros hatással volt az ország közgazdasági életére. — Mindent összevéve: az új Kormányának igen nehéz dolga lesz, ha az ország közgazdasági helyzetét csak félig-meddig is meg akarja javítani.

Talán nem lesz érdektelen néhány sorban a bolgár nép földrajzi elhelyezkedéséről is beszámolni. A bolgár nép alig 75 százaléka lakik Bulgáriában. A többiek Macedóniában, amelyet a békeszerződés Görögország és Jugoszlávia között osztott fel, Tráciában, amelyet szintén Görögországhoz csatoltak és a Románia által annektált Dobrudzsában élnek. Ezeknek a területeknek elszakítása óta 400.000 bolgár repatriált a jelenlegi Bulgária területére. — Ebből 160.000 menekültet még most is az állam tart ki, mivel nem bírnak maguknak existenciát teremteni. Az ország lakosságának száma 4.700.000, vagyis ennek 20 százaléka a megszállott területekről menekült. A menekültek nem térhetnek vissza szűkebb hazájukba, mivel ottan állandó üldözöttségeknek lennének kitéve. Így tehát Bulgáriában az államtól kitartott munkanélküliek számát szaporították. Miként említettük, 160.000 menekültet a bolgár Kormány kénytelen teljesen kitartani. Ez a 160.000 menekült ugyanis minden vagyonától megfosztva, repatriált Bulgáriába, a Neuillyben kötött békeszerződés 167. és 177. paragrafusai szerint a volt ellenséges államok Kormányai összes vagyonukat elkobozták. Amíg azonban a bolgár Kormány ezekről a szerencsétlen menekültekről gondoskodnia kell, még csak remélni sem lehet, hogy az ország gazdasági helyzete javulni fog.

Mi van Kopinics Jenővel.

(Magyar detektivek Temesvárott.)

Budapestről táviratozzák: A 140 millió sikkasztás ügyében ma újra több tanút hallgattak ki, akik a letartóztatásban levő Darai és Pap Mátýásné ellen terhelően vallottak. A vizsgálat már megállapította, hogy Papné feltétlenül tudhatta Kopinics terveit. Papné azonban egyelőre konokul tagad, de vallomásai már összekuszálódnak. Darai mai vallomásaiban újabb egy milliót ismert be, amit Kopinicstól kapott. Ezért a millióért hétfőn ékszereket és ruhákat vásárolt. Ma azonban már megváltoztatta Darai azt a vallomását, hogy Kopinics az ő ruhájába öltözködött át szökése előtt és azt állítja, hogy Kopinics a saját ruhájában szökött meg. Darai lakásán egy elegáns krokodilbőr retikült találtak. Papné beismerésként annyit, hogy Kopinics mondtatta neki egy izben, hogy egy-két nap múlva valaki egy szép retikült hoz számára, amelyben nagyon sok pénz lesz, abból szépen kiöltözködhetik és kimehet utána Bécsbe. A rendőrség biztosra veszi, hogy Darai és Papné a sikkasztás előkészítésében tevékenyen résztvettek.

Temesvári szerkesztőségünk jelenti telefonon: Ma reggel két magyar detektív jelentkezett a temesvári rendőrségen, ahol miután szabályszerűen igazolták magukat, engedélyt kértek, hogy Kopinics után kutathassanak. A temesvári rendőrség több detektívet adott a magyar detektívek mellé Kopinics üldözésére. Az a gyanu merült fel, hogy Kopinics Temesvárott bujkál. A magyar detektívek Kopinics arcképét is magukkal hozták.

Budapestről táviratozzák: Ma délelőtt a rendőrségen jelentkezett egy tanu, aki a Darai melletti közvetlen szobában alberletben lakott. Előadta, hogy két héttel ezelőtt Darai meglátogatta őt és ez alkalommal bemutatta neki Kopinicsot, mint detektívet. Félévvel ezelőtt Darai ellen lopás vagy sikkasztás miatt eljárás volt folyamatban, amelyben őt is kihallgatták. A rendőrség megállapította, hogy Darai nagyobb összeget kapott Kopinicsától, mint amennyit eddig bevallott. Ujabb Darai is beismerte, hogy nem négy, hanem öt 25.000 koronás köteget kapott Kopinicsától, az ötödik köteget saját tartozásainak kifizetésére, ékszer, ruha és cipő vásárlására fordította. Néhány héttel ezelőtt Darai eldicsekedett, hogy rövid idő múlva detektív-barátjával nagy-szerű üzletet bonyolítanak le. Jelentkezett a rendőrségen egy Rombach-utcai házmeister is, ahol Darai azelőtt lakott. A házmeister terhelően vallott Darai ellen, akinél többször látta Kopinicsot. Darai egyszer említette előtte, hogy nagyobb üzletet milliókat fognak nyerni. Darai tagadja s azt állítja, hogy Kopinicsal a szökését megelőző találkozásig három hónapja nem is beszélt. Megállapították, hogy mit vitt magával Kopinics a táskában, amelyben 140 millió korona nem is fér el, legfeljebb 90 millió. Az a feltevés, hogy Kopinics Budapesten rejtette el a pénzt, amiről Darai is biztosan tud. Darai 1921. június óta nyugalmazott főhadnagy, hosszabb idő óta foglalkozás nélküli és a törvényszék sikkasztás miatt kö-

Borzalmas rémület egész Sziciliában.

(Lingua Glossát eltemette az Etna lávája. — Eltűnt községek. — Ujabb részletek a délolaszországi katasztrófáról.)

Rómából táviratozzák: Az Etna lávája előntötte Lingua Glossát. A tüzhányó egész környékének képe borzalmas. Cero községet teljesen eltemette a láva. Csak órák kérdése Castiglione pusztulása is. Taorminára állandóan hamueső esik. Az eget teljesen eltakarja a füstfelleg, amelyet tüzvörös vilámszerűen cikázó lángok világítanak meg. Egész Szicília lakossága borzalmas rémület hatása alatt áll. Monte Nero és Rose között óriási felhőszakadás volt. — Cantrata Cassa az elmúlt éjjel teljesen elpusztult. Catania község nyomtalanul eltűnt. Ballemelata közvetlen veszélyben forog.

Rómából táviratozzák: A lapok kiküldött tudósítói a szicíliai katasztrófáról a következő érdekes részleteket jelentik: A tegnapi napon a lávafolyam körülbelül 15 kilométert haladt. A láva két újabb ágra szakadt. Az egyik, amelyik kétszáz méter széles, Pisciaro irányába hömpölyög, a másik, amely nagyobb, lassan, de annál hatásosabban folyik és mint egy óriási tüzhenger mindent maga alá temet. Gierra termékeny síksága ég. Megállapítást nyert, hogy az 1879. évi krátertől keletre levő kráterfal fönyilása megrepedt. Állandóan hamu és izzó anyag omlik ki belőle. Éjszaka a tüzfény messze kiviláglik a sziget fölött a tengerre. A hőséget messzire lehet érezni. Mielőtt a láva a szőlőket és a veteményeket elöntené, ezeket a kiáradó hőség már szénné perzseli. Lingua Glossa lakossága tegnapelőtt összegyülekezett a piactéren és a cataiai püspök előtt térdelt, kegyelmet kérve az Égtől.

Monte Nero és Monte Rosso között a tüzfolyó vakító fényt terjesztve, mint hatalmas vizesés, néhány métert halad lefelé, hogy borzalmas tűzáradatát a síkságra vesse. Időről-időre megáll a folyam, felülete megkeményedik és sötét kérget alkot. A nyomában jövő izzó anyag fölemeli a kérget, elszakítja és a veszedelmet tovább sodorja. Lingua Glossa pinialigetét elhamvasztották a lángok. Lingua Glossa előtt a tüzfolyam megállapodott egy alacsony falon előtt, de az izzó anyag, mint egy tüzhányó lassan felkúszik erre az akadályra. A Monte Rosso délkeleti lejtőjén új lávafolyó rohan alá, amely Cicarrát fenyegeti.

Pie de Monteban a lakosság kihozta a templomból Szent Antal képmását, arccal a tüzfolyó felé a piactérré állította fel, azután elmenekült a községből és a szentet egyedül hagyta a házak őrzésére. Érdekes eset történt Lingua Glossában, amely élénk fényt vet a lakosság vallási fanatizmusára. A

község lakossága a legnagyobb bizalommal viseltetik egy botot, amelyet egykor Szent Egydius a láva ellen használt. 3000 személyből álló körmenet hozta ki a botot a templomból. A lávafolyam előtt a tömeg néhány Castiglionebeli lakossal találkozott, akikről azt hitte, hogy elakarják venni a botot. Verekedés keletkezett, amelybe a fascisták is beleavatkoztak. A tömeg egy fascistát lefegyverzett és megvert. Azután a botot a cataiai püspökhöz vitték, hogy őrizze meg. A püspök beszédet intézett a tömeghez, hogy megnyugtassa. Lingua Glossa piactéren még egy-két incidens játszódott le. A tömeg ugyanis a fascistákat azzal vádolta meg, hogy a Castiglionebeliek segítségére voltak a bot elvételeben. Lingua Glossára, amelyet a láva eltemetett, most már halotti csönd borul.

Rómából táviratozzák: A tüzhányók működése az egész országban izgalmat okozott. Mussolini és Victor Emanuel király a szerencsétlenség színhelyére utaztak. Mussolini fascista-kiáltványban hívja segítségül az olasz népet.

Rómából táviratozzák: Az olasz Vörös Kereszt nagyarányú segítőakciót kezdeményezett az Etna kitörése által hontalanokká lett emberek támogatására.

Milanóból táviratozzák: A veszedelem szünőfélben van, a lávafolyam tegnap óta lassabban halad. A helyzet még mindig aggasztó, bár a tüzhányó tegnapi működése már nem olyan heves. Mussolini miniszterelnököt értesítették Messinából, hogy a láva mozgása lassabb. Mussolini, mielőtt Firenzéből a katasztrófa színhelyére utazott volna, beszédet mondott, amelyben a szerencsétlenség felett érzett gyászának adott kifejezést, majd rámutatott az olasz imperialista politika céljaira. Olaszország ura a tengernek, amelyre szüksége van. A jövőben a tenger nem lesz Olaszország életérdekeinek gátolója. Az ország szilárdan fascista-alapon áll.

Mulatságok.

— Brád, Gurahonc és Körösbánya műkedvelő ifjusága f. hó 23-án, szombaton Győző Alfréd aradi színművész közreműködésével, táncdal egybekötött jótékony célú kabaré-estélyt rendeztél Alváca fürdőn. Tiszta jövedelem fele részben Iancu Avram szoboralapra, felerészben pedig a cionista munkás-otthon alapra fordítja a rendezőség. Kezdeté este 10 órakor. Farkas Lénárd aradi cigányzenekara játszik. Éjféltkor szépségverseny. Felülfizetéseket köszönettel fogad a rendezőség.

HIREK.

Miért megy Bratianu Vintila Párisba?

(Nem kölcsön, hanem a jóvátétel rendezése.)

Bucurestiből jelentik: Bratianu Vintila pénzügyminiszter ma fogadta az Universal munkatársát, aki a párisi utjára vonatkozólag intézett hozzá kérdést. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy a jóvátételi kérdés rendezése jelenben megy Párisba, mert eddig Románia jogos jóvátételi igényei nem nyertek kielégítést. Azt azonban határozottan megcáfolja, hogy külföldi kölcsön szerzése végett menne Párisba. Bratianu Vintila egyben azt a kijelentést tette a hírlapíró előtt, hogy a kormány mindent megtesz a lei külső és belső értékek emelése érdekében és természetesen, mint mindenhez, ehhez is idő kell, de már legközelebb érezni fogja hatását a gazdasági életben ez a kormányintézkedés.

— Ferdinánd király Prágába utazik. Bucurestiből táviratozzák: Ferdinánd király és Sándor szerb király augusztus hóban Prágába utaznak Masaryk elnök látogatására. Bratianu Jonel miniszterelnök a királyi pár varsói tartózkodása után Prágába utazik, hogy előkészítse Ferdinánd király és Sándor szerb király prágai utazását.

— Kormányválság Franciaországban. Párisból táviratozzák: A radikális párt végrehajtó bizottsága tegnap határozatban kimondta, hogy a kormány radikális miniszterei a legutóbbi parlamenti szavazás alapján, amikor a párt a kormány ellen foglalt állást, lépjenek ki Poincaré kormányából.

— Az eleki képviselőválasztás. Budapestről táviratozzák: Az eleki járásban a kormánypárt Rubinek Istvánt lépteti fel, akinek ellenjelöltjei Kreutzer Lipót és Korányi Márton.

— Hol működnek az adóbizottságok? Az aradi adóketőbizottságok holnap pénteken a következő utcákban folytatják munkájukat: az I. a Campinarianu (Legelősor) utcában, a II. a Budai Deleanu (Csokonai)-utcában, a III. a Călinescu Popa (Ferdinánd)-utcában, a IV. szimionet part, az V. a Simion Balint (Dessewffy)-utcában, a VI. az Eminescu (Deák Ferenc)-utcában az Ortutay palotától kezdve a Kisbenedő számok felé, a VII. a Tribunal Axente (Damianics)-utcában, a VIII. a Cantacuzino (Sarkadi Határ)-utcában, a IX. az Oituz (Illés)-utcában.

— Agyongázolta a személyvonat. Timisoarai (temesvári) szerkesztőségünk jelenti: A Józsefvárosi pályaudvaron az iparvágányon a személyvonat elgázolt egy asszonyt, akinek személyazonosságát nem tudták megállapítani. Ma a holttestben felismerték özvegy Margán Illésné okisodori asszonyt, aki szénhulladékot szedett a vágány mellett. Megállapítást nyert, hogy az asszony haláláért több vasutat terhel a felelőség. A rendőrség Gyurics Poluha és Brezer Sándor vasutasokat több társával együtt őrizetbe vette.

— Öregek Otthona javára jótékony célú kertünnepegy Str. Greceanu (Perényi-utca) 19. sz. a. vasárnap, f. hó 24-én d. u. 5 órakor.

Romania-lábelit halálomra.
Mondás copos halál

— Az Aradi Közlöny Tabakovits-Interjúja. Az „Aradi Közlöny“ nemrég beszélgetést folytatott Tabakovits Dusánnal, a magyar Devizaközpont ügyvezető igazgatójával, amikor rokonai látogatása végett Aradon tartózkodott. Tabakovits érdekes nyilatkozata a budapesti pénzügyi körökben élénk érdeklődést keltett, aminek bizonyossága az, hogy, mint Budapestről táviratozzák, a „Pesti Tőzsde“ című szaklap az Aradi Közlönyre való hivatkozással leközi Tabakovits nyilatkozatát.

— Eskütétel. Mundru Miklós aradi járásbíró, akit az igazságügyminiszter az aradi ügyészséghez figyelmesnek nevezett ki, a törvényszék teljesülése előtt ma letette a hivatali esküt.

— Dobé büntetését helybenhagyták. Budapestről táviratozzák: A Dobé-Landau perben az ítéletábla helybenhagyta a törvényszék ítéletét, amely szerint dr. Ruzics Ferencet három, Dobé Nándort pedig két és fél esztendei fegyházzal büntetik.

— Nagyatádi sajtópörít indít. Budapestről táviratozzák: Nagyatádi Szabó István miniszter sajtópörít indított a Képes Krónika című lap ellen, mert a lap Sztambuljiszkyvel hasonlított össze.

— A magyar kölcsön. Budapestről táviratozzák: Az Új Nemzedéknek jelentik Párisból, hogy a jövőlétebi bizottság Magyarország multieki kölcsönjegyzeit valószínűleg a jövő héten vitatja meg, illetékes helyen megvan a hajlandóság, hogy az ügyet letárgyalják mielőtt a bizottság üléséit a nyári szabadság miatt elnapolják.

— Lopás egy gimnáziumban. Bucurestiből jelentik: A craiovai gimnázium katalógusait és összes okmánytárát eddig ismeretlen tettesek ellopták. A betörők kézrekerítésére a nyomozás megindult.

— Kisajátították a szász egyetemi alap birtokait. Sibuból (Nagyszebenből) jelentik: A nagyszebeni járásbíró ma hirdette ki döntését a szász egyetemi alap birtokainak kisajátítása ügyében. A döntés szerint hat község határában fekvő birtokokat a járásbíró az agrárreform alapján teljesen kisajátította. A kisajátítási árat holdankint 30 leitől 2300 lei-ig terjedő összegekben állapította meg.

— Az Emke rendkívüli közgyűlése. Clujról (Kolozsvárról) jelentik: Az Emke — Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület — igazgatóválasztmánya katonai engedély alapján rendkívüli közgyűlést hív egybe.

— Berchtold elmenekült Csehországból. Prágából táviratozzák: A Tribuna közli, hogy gróf Berchtold Lipót, a volt monarchia külügyminisztere kénytelen volt újból távozni Csehországból, mert a lakosság fenyegető magatartást tanúsított vele szemben.

Könyvujdonságok

13153

Kölet hírlapirodában.

— Saguna érsek halálának évfordulója. Sibuból (Nagyszebenből) jelentik: Julius hó 29-én ötven éve annak, hogy Saguna érsek meghalt. Emlékére nagy egyházi ünnepélyt fognak rendezni, amelyen a kormány összes tagjai és az összes püspökök megjelennek. Az ünnepi beszédet dr. Lupas püspök fogja mondani. Részt vesz az ünnepélyen egy macedón küldöttség is, miután Saguna érsek macedóniai származású volt.

— Ujaradi termelők az aradi piacon. A városi tanács mai ülésén hozott határozattal orvosolták az ujaradiak legsúlyosabb sérelmeit. A tanács határozata szerint, ezentúl nem a rendőrségen veszik fel a piacon előforduló panaszokat, hanem a hatósági sátor mellett egy bódét állítanak fel, amelyben jegyzőkönyvbe foglalják a sérelmeket és a feleket azonnal szabadon bocsátják. A mai piacra nagyszámban jöttek Ujaradról a termelők. A nagy piar jótékony hatása érezhető volt, mert egyes élelmicikkek maximális áron voltak kaphatók. A versenyben különösen nagy tevékenységet fejt ki a hatósági bódé, ahol rendszeresen szállítja le a város az élelmicikkek árait.

— Fényes László védekezése. Budapestről táviratozzák: A Tisza-per mai tárgyalásán Salusinszky Gyula, Fényes László védője azt fejtette, hogy a vád tanui nem tekinthetők komolyaknak és maga a felmentő ítélet is bizonyítéka annak, hogy Fényes László ártatlan. Ezután Fényes László a háborús felelősségről beszélt. Tiszát ártatlannak mondja, de végzetes hiba volt, hogy 1916-ban nem kötötték meg a békét. Tiltakozott az ellen, mintha lázított volna. Ha nem áll oda a forradalomhoz, sok ember vére folyt volna el. Szerinte Sztanykovszky és Hüttner feltétlenül részesei a gyilkosságban.

— Amerikai kivándorlók. A belügyminiszteriumtól ma rendelet érkezett az aradi államrendőrségre, amely szerint az alantiaknak a következő okmányokkal kell kiegészíteni amerikai utlevél iránti kérvényüket: Gyulai János illetőségi bizonyítvány és Margit leányának anyakönyvi kivonat vagy férjének illetőségi bizonyítványa. Illés János: illetőségi bizonyítvány és bevándorlási engedély, Engelhard Emilné: illetőségi bizonyítvány és férjének bejegyzése. Landau József: bevándorlási engedély. Gressner Sándor: katonai bizonyítvány. Unheiser István: illetőségi bizonyítvány és szülői beleegyezés. Parvela Imre: katonai bizonyítvány. Farkas István: bevándorlási engedély, katonai bizonyítvány és szülői beleegyezés. Holler Mihály: nemzetiégi bizonyítvány. Pataki Teréz bevándorlási engedély és illetőségi bizonyítvány. Kiss István: bevándorlási engedély. Belk János és Segit Aladár: katonai bizonyítvány. Kohaida Anna: nemzetiégi bizonyítvány. Az utlevélhivatal felhívja a következőket, hogy amerikai utlevél iránt jelentkezzenek és hozzanak magukkal 25 lei okmány és 25 bani segélybélyeget: Mihalik Mária, Kiss Gábor, Papp András, Bereczky Antal és Szathmáry György.

— Megölte a villám. A nagyhalmagyi csendőrség ma jelentette az aradi királyi ügyészségnek, hogy Bilnic Anna 50 éves ottani lakost agyonűjtötte a villám. Az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

— Tilos a faexport. Bucurestiből táviratozzák: A minisztertanács a napokban rendeletet fog kibocsátani a fa-kivitel betiltásáról. A főváros ugyanis az erdélyi fatermelők képviselőjével Groza Péterrel szerződést kötött nagymennyiségű tűzifa szállítására vagy gononként 3200 leies árban. A fatermelők azonban a tűzifa árának nagy emelkedése miatt nem tudnak eleget tenni a szerződésben vállalt kötelezettségüknek. A kormány a tűzifa kivételének betiltásával reméli, hogy a fatermelők kényszerítve lesznek a fővárossal kötött szerződés betartására.

— A fascisták Mussolini ellen. Triesztből jelentik: A ma érkezett lapok milanoi jelentése szerint a rendőrség letartóztatott egy csoport fascistát köztük Baseggiot és a Popolo d' Italia szerkesztőjét, akik kihallgatásukkor azt mondták, hogy a fascizmus az olasz köztársaság megalkotására jött létre, nem pedig azért, hogy Mussolinit egy látszólagos monarchiára támaszkodva teljhatalmu diktátorrá tegyék meg. Követelik a köztársasági eszmére való visszatérést, ecélből új szervezetet alakítottak és élénk propagandát fejtettek ki Mussolini ellen. A mozgalom Milanóból indult és átterjedt csaknem egész közép Olaszországra. A rendőrség egész sereg házkutatást tartott és a letartóztatottakat államellenes összeesküvésért átadta az ügyészségnek.

— Tandij buzavaltában. Budapestről táviratozzák: A fővárosi közoktatásügyi bizottság tegnapi ülésén a jövő tanév tandijait tárgyalta és elhatározták, hogy buzavaltában állapítják meg a tandijakat.

— Fogházbüntetés árdragító pékeknek. Bucurestiből jelentik: A főváros elhatározta, hogy a fehér kenyér maximális árát egvelőre kilogrammonként 8 leiben állapítja meg. A maximális árak átlépői ellen a spekulációs törvény alapján fognak itélkezni. Tegnapi több árdragító péket letartóztattak és a spekulációs törvény alapján súlyos fogházbüntetéssel sújtottak.

— Kemál többsége biztos. Konstantinápolyból táviratozzák: A kisázsiai Törökországban tovább folynak a választások. A Kemál-párt többsége kétségtelen.

— Áldetektív a piacon. Kálnay István ujaradi kereskedősegéd detektívnek adta ki magát és a pénteki hetipiacon több árustól kisebb összegeket zsarolt ki. A rendőrség letartóztatta és átadta az ügyészségnek. A vizsgálóbíró ma hallgatta ki Kálnayt, akit, mivel bejelentett lakása van, szabadlábra helyezték.

— Meghalt gyermeke a vonatban. Egy szerencsétlen sorsú világi asszonyt állított elő a rendőrség élelmiszercsempészés miatt. Az asszony Petrosenibe akart utazni beteg gyermekével és magával vitt negyven pár csirkét. Utközben, mielőtt Aradra érkeztek volna, gyermeke meghalt a kocsiiban. A kétségbeesett anya a halott gyermekét a kórházba vitte, ahonnan elszállították a temető halottas házába. Amíg a temetés iránt intézkedett, valaki feljelentette élelmiszercsempészés miatt. A rendőrség előállította a szerencsétlen asszonyt, aki rémülten vette észre, hogy az aprójszágok nagyrészét, amíg ő távol volt, a kocsiából ellopták. Az élelmiszertörvények ellen a rendőrség megindította a nyomozást.

— Elfogták az egyetemi rektor merénylőit. Clujról (Kolozsvárról) jelentik: A rendőrségnek sikerült három egyént letartóztatni, akik május hó 26-án Jakobovici rektor ablakán belöttek. Mind a három egyén egyetemi hallgató.

— Fehér antilop cipők a legújabb francia formákban, „Bally“ cipők a Hungária cipőüzletben.

— Legújabb divatu ajuros, fátol, flor és osetta harisnyák minden elképzelhető színben meglepő olcsó árban Luszignál, Bulev. Reg. Maria 14.

— Versenyhírek. Diana sósbor-szesz minden vonalon győzött.

— Kommunisták éhség-sztrájkja. Clujról (Kolozsvárról) jelentik: A sziguranca már régebben letartóztatott 22 ifjúnokást, akiket kommunista üzemekkel vádolnak. Miután a hadbíróság ügyük főtárgyalását még mindeztideig nem tűzte ki, ma éhség-sztrájkot kezdtek.

— Egy korcsmai verekedés epilogusa. Az aradi törvényszéknek Kovács József táblabíró elnöke alatt működő büntetőtanácsa előtt ma Crisan Vasile és Crisan Vicencia chieri legények állottak vádlottként. 1919-ben egy korcsmai verekedés közben a két testvér kést rántott és megölte Dehelean Moisést. Az ügyészség szándékos emberölés címen emelt vádat Crisanék ellen. A mai tárgyaláson beigazolást nyert, hogy Dehelean hialát nem a készsúrások, hanem a verekedés közben kapott ütések okozták. Az ügyész módosította indítványát, mire a törvényszék 2-2 évi börtönbüntetésre ítélte a Crisan testvéreket.

Mozi.

* Az asszonyors nagyhatású film-dráma mindössze még két napig: pénteken és szombaton este marad műsoron az Apolló-színházban. Az események központjában egy szegény falusi kisleány áll, akit jószívű hölgyek énekelni taníttatnak s csakhamar Newyork legünnepeltebb művésznője lesz. A pompa és fény elhomályosítja a nagyszerű karriert megfutott kislánnyal a multat: a kis falut, a nélkülözöt anyát s az őszintén szerető barátot. Diadalának legcsodálatosabb pillanatában megtöri a sors Meredith Hajnalkát, egyik barátja féltékenységből reá lö s ő örökre elveszti hangját. Megtörve visszatér a kis faluba, szeretettel menekül anyjához s felesége lesz régi barátjának: Phineas költőnek.

* Tosca. Sardou Viktor nagyhatású drámájának: a Toscanak minden jelenetét csodálatos művészettel adja az Uránia mozgószínház vasárnapi filmujdonsága. A film hőse, Tosca Floria, aki tudtán kívül árulója lesz szerelmesének: Mario Caravadossinak, a híres festőnek. Tosca meg akarja menteni szerelmét s a kegyetlenségéről híres Scarpia rendőrfőnököt meggyilkolja, de a rendőrfőnök még halála után is megüsitja menekülésüket. A szenzációs film mindössze egy napig: vasárnapig marad műsoron.

Kandia

legfinomabb csokoládé desszertje Yvonne Osmana

„Aranydollár“ most kerültek forgalomba. Darabonként is kaphatók: Mindenütt csakis ezeket kérija. U-1075

18748



A pusztuló márka.

(Valuta-romlás és áremelkedés. — A német városi lakosság katasztrófa előtt.)

Berlinből táviratozzák: A nap eseménye a márka katasztrófa. A nyilvános diszkusszióknak és a magánbeszélgetéseknek ez a témája. Az összes lapok a rettentő újabb márka-zuhanással foglalkoznak. Nem titkolják a gyanút, hogy a német valuta összeomlása francia közrefajtszás eredménye. A franciák piacra dobják azt a pénzt, amelyet a megszállott területen lefoglaltak és rekvizáltak, hogy a márkát tervszerűen lerontsák. — Nyilvánvaló, hogy a külföldi tőzsdéken szervezett bész van folyamatban. A szociáldemokraták keményen bírálják a kormány tehetetlenségét és a jegybank téhlenségét. Azt követelik, hogy a kormány végre alkalmazza azokat a szükséges rendszabályokat, amelyekkel segíthetne a helyzetet.

Mindenek előtt szükség van energikus pénzügyi politikára, amely az infláció forrásait bedugja, aztán szükség van a jegybank- és deviza-politika radikális megváltoztatására. Legelsősorban a szigorú deviza-ellenőrzésen kívül olyan férfiakat kell a jegybank élére állítani, akiknek gazdasági meglátása és energiája képesé teszi őket a nehéz feladatok megoldására. A márka esésével szoros összefüggésben van az árak feltartóztatatlan emelkedése. Az élelmiszerek egyik napról a másikra horribilis mértékben drágulnak. A lakosság nagy része nem tarthat lépést a drágulás szédítő iramával. Régebben nem lehetett a béreket és fizetéseket negyedévre előre megállapítani, most lehetetlen egy hónapra előre megállapítani, sőt a heti bérek előre való megállapítása is nehézségekbe ütközik, mert a munkásnak nem lehet némiképpen biztos létminimumot adni. A munkás, aki pénteken kapja fizetését, nem tudja, vajjon a jövő hét keddjén vagy szerdáján beszerezheti-e a szükséges élelmiszereket, ha az árak napról-napra emelkednek? A német városok lakossága most ama veszély előtt áll, hogy a megélhetéshez okvetlenül szükséges eszközöket nem tudja megszerezni. Arról is beszélnek Berlinben, hogy a munkás szakszervezetek az általános sztrájkot proklamálják, ha a kormány nem oldja meg a bérkérdést. Ezeket a híreket azonban a szakszervezetek határozottan megdölgölik. Mindenesetre úgy a kor-

mány, mint a munkaadók szövetsége és a munkás szakszervezetek komolyan foglalkoznak ezzel, miként biztosíthatnák az állandó munkabért?

Közgazdaság.

A svájci frank ára.

A magyar korona tegnapi zürichi esése ma kisebb mérséklést nyert, de a magyar Devizaközpont ennek ellenére is nagyobb mértékben emelte árait. A Napoleon arany 2600 koronával magasabban 29600-on áll, a leu hivatalos ára 40.50—43, ami természetesen mélyen alatta áll a 60 koronás magánforgalmi árnak. A márka a francia frank és a dinár árában ma nincs különösebb eltérés. A leit Zürichben 2.70-es áron jegyzik, ami 37 lefes svájci franknak felel meg, viszont a svájci frank 35.50 leies aradi ára szerint 2.81-es zürichi ár lenne megfelelő. Ez a nagy eltérés arra mutat, hogy Zürichben a spekuláció alányomja a leu árát.

Aradi valutaárak. (Junius 21.) Francia frank 13.10, svájci frank 35.50, dollár 203, dinár 2.05, szokol 6, márka 0.0025, lira 9, angol font 890, magyar korona 0.02, osztrák korona 0.0031. — Kifizetések: Budapest belföldi 55, külföldi 43, Bécs 355, Berlin 0.0018, Prága 6.10, Zürich 35.50, Milano 9.10, London 898, Páris 12.70, Newyork 202, Belgrád 2.25.

Temesvári valutaárak. (Junius 21.) Berlin 0.0016, dollár 198, London 920, angol font 900, Páris 12.55, francia frank 13, Zürich 35.40, Milano 9.05, lira 8.80, Prága 5.98, szokol 5.75, Belgrád 2.10, dinár 2, Budapest külföldi 42, belföldi 60, Bécs 365.

Bucurestii tőzsdézárlat. (Junius 21.) Kifizetések: Páris 12.40, Berlin 0.0016, London 929, Newyork 200, Milano 9.15, Zürich 36.30, Bécs 0.0029, Prága 6.05, Budapest 0.02.90. — Valuták: márka 0.0022—23, angol font 920—925, francia frank 12.75—12.85, svájci frank 36.50—37, lira 9—9.10, dinár 2.10—2.15, dollár 203—204, osztrák korona 0.0031—32, magyar korona 0.01.65—1.70, szokol 6—6.20.

Zürichi nyitás. (Junius 21.) Berlin 0.0045, Newyork 556.50, London 2571, Páris 34.75, Milano 25.35, Prága 16.71, Budapest 0.0650, Belgrád 6.3750, Bucuresti 2.70, Varsó 0.0045, Bécs 0.007850.

Zürichi zárlat. (Junius 21.) Berlin 0.0045, Amsterdam 218.20, Newyork 556.50, London 2571, Páris 34.75, Milano 25.40, Prága 16.71, Budapest 0.06.50, Belgrád 6.35, Bucuresti 2.70, Varsó 0.0045, Bécs 0.0078.50, bélyegzett kor. 8.007850.

Budapesti Devizaközpont jegyzései. (Junius 21.) Napoleon 29600, Amsterdam 3229—3329, Belgrád 94.50—97.50, Berlin 0.6.70—7.10, márka 0.7.20—7.60, Bucuresti 40.50—43, lei 40.50—43, London 38055—39055, angol font 28075—

39075, Milano 375—390, Newyork 8240—8470, Páris 514—529, francia frank 519—534, Prága 247.50—257.50, Varsó 6.70—7.10, Bécs 0.11.65—12.45, Zürich 1530—1780.

Bécsi hivatalos zárlat. (Junius 21.) Prága 2123, Belgrád 8.12, Budapest 7.30, Varsó 0.78, Bucuresti 345, Milano 32.20, London 32.7300, Newyork 61060, Páris 4400, Zürich 12755, Berlin 0.56.50.

Budapesti értéktőzsdényítés. (Junius 21.) Salgó 196000, Rima 54000, Déhavasut 49000, Államvasut 200000, Kőszén 685000, Cukor 690000, Olajipar 38000, Ganz Danubius 3.500.000.

Áremelkedések a budapesti tőzsdén. Budapestről táviratozzák: A tőzsdén ma nagy áremelkedések voltak. Valamennyi értékpapir jelentékeny emelkedést ért el, némelyik árfolyama ugrásszerűen emelkedett, a Magyar hitel 1.180.000 koronáig, a Kereskedelmi Bank 300.000 koronáig emelkedett, a Pesti Hazai Bank pedig megközelíti a fél milliót.

Miniszterből — bankelnök. Bécsi szerkesztőségünk jelenti: A megmentett és új életre keltett Continentale Bank elnöke valószínűleg Rödler dr. volt közlekedésügyi miniszter lesz.

Ellenőrizni fogják a részvénytársaságok alaptőkéjét Ausztriában. Bécsből jelenti: Az osztrák korona évekig tartott esése következtében eddig lehetetlen volt az alaptőkék ellenőrzése. Most azonban, hogy az osztrák korona végleg stabilizálódott, az osztrák pénzügyminiszterium — miként bécsi szerkesztőségünk jelenti — csak olyan részvénytársaságokat fog engedélyezni, amelyeknek alap tőkéje arányban áll az alapszabályokban kifejtett működési feladatokkal, illetőleg, amelyeknek alaptőkéje elegendőnek látszik arra, hogy az új részvénytársaság legalább is működésének első periódusában ebből fedezheti a termelési költségeket, illetőleg ebből befektetéseket eszközölhet. Az osztrák kormány egyúttal arra is fog ügyelni, hogy az újonnan alakult részvénytársaságok egyes részvényeinek névértéke leg alább 1000 koronára szőljön, mivel kisebb névértékű részvényeknek semmi értelmük sincsen.

Szerkesztői üzenet.

Sch. Ujszentanna. Legnagyobb sajnálatunkra newyorki filmgyár címével nem szolgálhatunk. Sziveskedjék kérésével valamelyik filmkölcsönzőhöz fordulni.

A szerkesztésért
KAROLY JOZSEF
felel.
Cenzurált:
IOAN NICOLAI

NYILTTÉR.

Az ezen rovart alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Ozv. Morgenstern Gyuláné
fogászati műtermét (Str. L. I. Brătianu No. 13. (volt Weltzer-utca) főpostával szemben)

Csobod János
vizsgázott fogtechnikus átvette és működését megkezdette. 3416

CREME MADELAINE

Kiváló hatású kozmetikai készítmény szeplő börtök (mitesser) pattanások, arcvörösség, májfoltok és arcbőr minden tisztáltsága ellen. — Készítik:

Dr. Földes & Hehs

gyógyszerészek, pipere szappan és vegyszeti gyár: Arad, Micalaca. Budapest Bertalan-utca 28. Margit creme gyár. Ügyeljünk a márkára, óvakodjunk a hamisításoktól és hasonlanti utánzatoktól. 13891

Radio Hirdetési Iroda 3468. szám.

Pension City Wien.

Előkelő családi pensio, Wien legszebb helyén a Szt. István templom és a Graben között **I. Kärntnerstrasse 1.** Elegáns szobák, lift, fűrdő, telefon. Utcai egyes szoba complete reggelivel, minden mellékszolgáltatást beleértve, naponként és személyenként 50,000.— osztrák korona (25.— Ck., 66.— jug. korona, 150 Lei). 3437

Cséplőgép tulajdonosok

részére olcsó tüzifa eladó. 13276

Cím: **WALLINGER** hirdetőjében.



Str. Eminescu 40/a. (Deák F.-u.)
Telefon 806.

Közvetítő osztálya eladásra ajánl egy 300 holdas birtokot és egy 100 holdast kastélylyal együtt. Keres butorozott szobákat. Ajánl egy 6 szobás lakást. 13952

Legolcsóbb bevásárlási forrás benzín, petróleum és gépolaj

DIMITRIE SUCIU,
Str. Motianu (Forrai-u.) 14. :. Telefon 914.

Modern könyvnyomda
berendezésü
megvételre kerestetik.
Ajánlatok „GLOBUS”, Beregszász, Csehszlovákia kéretnek. 3488

Biztos egzisztencia

Vendégül legforgalmasabb útvonalon, nagy italfogyasztással, kényelmes 2 szobás lakással, más válságot miatt sürgősen eladó, azonnal átvehető. Háas iroda Str. Romanu, Zrinyi-s. 5. 13538

Apró hirdetések.

Házasság.

FÉRJHEZ ADNÁM intelligens iparoshoz vagy faszakmabelihez hűgomat, aki butorral, kelengyével és némi hozományával rendelkezik. Teljes című leveleket „Faszakma” címen Wallinger hirdetője továbbítja. 13278

Alkalmazás.

FIATAL ügyes mindenestől bejáró azonnal felvétetik. Str. Consistorului 12. (Bathyány-u.) 23. l. em. jobb. 5000

VINCELLÉR: ki kertgazdaságban is jártas, kerestetik. Cim Savov, Bulev. Carol I. (Erzsébet-körút) 32. 13791

FOGORVOSI assistensnőnek kerestetik fiatal, jó megjelenésű leány. Dr. Spielberger, Str. Consistorului 16. 13153

MOLNÁRSEGÉD, szorgalmas, azonnal felvétetik. Braun-malomban. Micelacanon (Ujmiklakán). 13154

INTELLIGENS uriaszony házvezetőnek menne, vidékre is. Címet a kiadóba kér. 3436

ADÓ és kataszteri ügyekben teljesen jártas okl. jegyző 30 évi gyakorlattal azonnali belépésre állást keres. Carol Schweiger Olcea, u. p. Ucuris Jud. Bihor. 3488

RÖVIDÁRU angroista keres utazói állást. Beszél román, magyar és német nyelven. Esetleg a Regátban. Cim a kiadóban. 3496

ÜGYES varrónő házakhoz ajánlkozik, vidékre is megy. Ajánlatot a kiadóba „Szorgalmas” jellegre. 3490

Lakás.

ELCSERÉLNÉM Belvárosban hármadik emeleten levő 6 szobás modern lakásmat 3-4 szobással. Cimeket Kelet hírlapirodába kérem leadni. 13154

BUTOROZOTT szoba, teljes ellátással, fürdőszoba használattal, feltétlen urismernek, kiadó. Cim: Kelet hírlapiroda. 13154

Vétel és eladás.

FÜRDŐ-DRESS 110 Lelet Strasser divatruházában, szemben a Lutheránus templommal. 3051

DIÓFASZEKRÉNYEK, divány, vaddisznó bőr, kis íróasztal, goblein képek, ágyhuzatok, asztalnemű, képek, vasmosó, szék, függöny stb. eladó. Str. Consistorului 12. (volt Bathyány-u. 23.), 1. em. jobbra. 1000

BICIKLIT MEGVÉTELRE KERESÜNK. KELET HIRLAPIRODA. 13154

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perza és szirmaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Ellz-palota.) 11895

URISZOBA vadonatúj eladó. Salon Artistique Fischer Ellz-palota. 13576

VESZÉK könyvtárakat, hangjegyeket, bélyeggyűjteményeket, festményeket és hegedűket a legmagasabb áron. Kérpel Izsó könyvkereskedése. 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár. Telefon 385. 13629

EGY prima kétajtós jégsekrény eladó. Cim: Wallinger hirdetőjében. 13278

EGY héthónapos gondozott farkaskutyát eladó Giurgiu rendőrkapitányánál Str. Vlaicu (Hindenburg-utca) 1. szám alatt. Érdeklődni egész nap lehet. 3491

Plombált, valódiszegedi édesnemes, rózsás és mercantili

PAPRIKA

szükségletét mindenkor a legelőnyösebben szerezheti be:

BODNÁR TESTVÉREK

szegedi paprika-import, romániai főlerakattában ARAD. Strada Mocioni No. 4. (Orczy-utca) 1. szám. Eladás csak nagyban.

Értesítés.

Alulírott vízvezeték-szerelő iparosok tisztelettel értesítjük a következő utcák háztulajdonosait: Str. Mărășesti (Kossuth-utca), Str. Costa Negri (Nagy Sándor-u.), Str. Simeon Balint (Dessewffy-u.), Str. Sincal (Szt. Antal-u.), Str. Gheorghe Jonescu (Gróf Károlyi-u.), Str. J. Russu Sirianu (Aulich Lajos-u.), Str. Carol Knezieh (Knózieh Károly-u.), Str. Romul Velieiu (Lipót-utca), Str. Nicu Filipescu (Flórián-u.), Str. Granțoi (Határ-u.), Str. Cornul Vânătorului (Vadászkürt-u.), Str. Pescarului (Thököly Imre-u.), Str. Corabiei (Hajó-u.), Str. Pușcașilor (Lövész-u.), Str. Colonel Paulian (Fábián L.-u.), Str. Miron Costin (Leiningen-u.), Calea Aurel Vlaicu (Hindenburg-u.), hogy városi szabályrendelet kötelezi őket, hogy házaikat a vízvezeték és Schonne csatornázási hálózatba bekössék, miután a nevezett utcákba a csatorna hálózat 5 éve be van vezetve. Ugyanezen szabályrendelet jogot ad a Városi Géptüzem Igazgatóságának, hogy a vízvezeték és csatornázás bevezetése a háztulajdonos költségén és veszélyére bevezesse, vagy bevezettesse, amennyiben 30 nap alatt a munkálatokat meg nem kezdi és azt be nem jelenti. — Alulírott vízvezeték szerelők ezen munkálatok elvégzését a legolcsóbb áron vállalják, hajlandók vagyunk az érdeklődőknek árjegyzéket és tervrajzot elkészíteni és a T. közönségre bizzuk, hogy ezen munkák elvégzésével ki melyikünket keresi fel bizalmával.

Brandt István vízvezeték szerelő és bádogos, lakik: Bul. Reg. Maria No. 4.

Czitrom Adolf vízvezeték szerelő és bádogos, lakik: Calea Banatului No. 5.

Diamant Jenő vízvezeték szerelő és bádogos, lakik: Str. Eminescu.

Ermesz István vízvezeték szerelő és bádogos, lakik: Str. Mărășesti No. 63.

Gartner és Poka vízvezeték szerelő és bádogos, lakik: Str. I. I. Brațianu No. 2. (Weitzer-u.)

Holló Zoltán vízvezeték szerelő és bádogos, lakik: Str. Meșianu (Hunyadi-palota.)

Karel János vízvezeték szerelő és bádogos, lakik: Str. Eminescu No. 7/33.

Kohn József vízvezeték szerelő és bádogos, lakik: Str. Consistorului No. 11/32.

Komlós Pál vízvezeték szerelő és bádogos, lakik; Strada Meșianu No. 6.

Közszegi Sándorné vízvezeték és szerelő, lakik: Bulev. Reg. Ferdinand I. (Dengl-ház.)

Klein Géza villany és vízvezeték szerelő, lakik: Strada Moise Nicoara No. 14.

Reich Gyula vízvezeték szerelő és bádogos, lakik: Piața Avram Iancu No. 10.

Scheibel Vilmos vízvezeték szerelő és bádogos, lakik: Str. Eminescu No. 14.

Marik István vízvezeték szerelő és bádogos, lakik: Bul. Reg. Ferdinand I. No. 7.

Scheffer Richard vízvezeték és szerelő és bádogos, lakik: Str. Consistorului No. 17. 13151

Allatok eladása bizományban! Előlegek folyósítása!

BAUMGARTNER, FISCHHOFF & TSA

szarvasmarha-, sertés- és husbizományi cég
WIEN, St. Marx.

Kivitel minden országból és országba!

Bizományi eladásra vállal mindenféle állatot, előlegeket folyósít a legelőnyösebb feltételek mellett!

Irodai telefon: 84—76. Éjjeli telefon: 80—180.

Távirati cím: Baumziel, Wien.

Képviselve Nagyromániában: 8495

„Bánáti Központi Kereskedelmi Részvénytársaság” által, Timisoara, Str. Eminescu (Szápolya-utca) 1.

Telefon: 10—50. Távirati cím: Banatzent.

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perza szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi fűzők és porcelán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kituzunk. Szépművészeti Szalon, Ortutay-palota. 13578

BUTOR RAKTÁROMBAN ebédők, háló szobák, valamint kárpitos áruk olcsó áron kaphatók. Wiegandfeld, Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 40a) 13585

CASSA, képek, szőnyegek, konyhabereendezés, stélázsik, lisztesláda eladók. Megtekinthető 2-5-ig Bul. Carol 43. (Erzsébet-körút) 18. 13277

VARRÓGÉP eladó. Pmcemühely Strada Cetatea Veche (Óvár-utca) 1. 3483

VALÓDI SVEICI hímzések és csipkék legnagyobb választék kalapra való csipkék érkeztek Hofmann Sándornál Arad. 3488

ELADÓ hatos cséplőgarnitúra özv. Stégerne, Pancota. 3494

EGY jókarban levő M. A. V. cséplőgarnitúra eladó. Bővebbet: Str. Georgiu-nescu (Gróf Károlyi-u.) 14. fűszerüzlet. 3492

ANGOL rakett, csipke napernyő, gyermekkosci takaró eladó. Cim a kiadóban. 3497

EGY jó forgalmu borbélyüzlet vidéken más foglalkozás miatt olcsón áron eladó. Cim a kiadóhivatalban. 3493

6-OS CSELŐSZEKRENY 15.000 leiert eladó. Uranus-iroda, főpostával szemben. 13907

Ingatlan.

IGEN KELLEMEK külvárosi családt kis magánház négy szoba, zárt folyosóval, 130.000 leiert eladó, Uranus-iroda, főpostával szemben. 13906

BÉRHAZAK, magánházak 5-8 szobás lakásokkal sürgősen eladók. Haász Iroda Str. Romanului (Zrinyi-u.) 5. 13531

Üzletek.

VASUTHOZ közel nagyforgalmu korcsma kétszobás lakással, berendezéssel azonnal átvehető 70.000 leiert. Uranus-iroda főpostával szemben. 13906

Ellátás.

TELJES ellátást keres Belvárosban intelligens fiatalember. Cim: Wallinger hirdetőjében. 13278

Különféle.

UJONNAN épült földszintes raktár, padlással, autógarazsnak is alkalmas, kiadó. Welsz Sándor Str. Crisan 9. 13154

VILLANYSZERELÉST, csengőberendezést legolcsóbban vállal Schwarz műszerész Strada Brancovici (Lázár Vilmos-utca) 3. 12815

VANILON. Legjobb, legtökéletesebb Vanília pótser cukrászok, kávéház tulajdonosok s minden háztartás részére. Fagyaltok, finom tészták, likörök előállítására legalkalmasabb. Készült dr. Földes & Hehs vegyészeti gyár Arad. 13601

Esca

Str. Eminescu 40/a (Deák F.-u.)
Telefon 806. 13952

Fordítási irodája a legprecízebb fordításokat végzi.



Tisztelettel értesítem, hogy: csaközöltetn, melyet jótállás mellett végzek. Hívásra azonnal házkhoz megyek

a legjobb patkányirtó szeremet megkaptam. Kérem egy próbáért

Fried István Str. lelelor 4 (Háromveréb-u.)
patkányirtó.